

TORBAYLA OYALAMA TAŞERONU DA SIFIRLA

7 BİN TAŞERON İŞÇİNİN KAZANDIĞI DAVALAR SONUÇSUZ KALACAK

- AKP'nin TBMM'ye sunduğu 61 maddelik torba yasa, tüm iş yerlerinde ve "asıl" işlerde sınırsızca taşeron işçi çalıştırmanın önünü açmakta, hileli taşeronluğu da meşru hale getirmektedir. Kabul edilirse Türkiye tam bir taşeron cumhuriyetine dönecektir. **Tasarının taşeron uygulamasıyla ilgili maddeleri geri çekilmelidir.**
- Hükümet, bu düzenlemeye karşı birleşip tek ses olan Türk-İş, Hak-İş ve DİSK'in talep ve itirazlarını dikkate almalı, yanlıştan dönmelidir.
- AKP, Cumhurbaşkanlığı DDK'nın 2011'deki madencilik raporunda yer alan uyarı ve tespitlerin gereğini neden yerine getirmediğinin hesabını vermelidir!..
- Tayyip Erdoğan, bir genelgeyle uhdesine aldığı ülkedeki **tüm madenler için ruhsat verme yetkisini** derhal bırakmalıdır! Hukuk devletinde böyle bir şey olabilir mi? Bu ülke Erdoğan'ın babasının malı mıdır? Erdoğan hangi hak ve donanımla bu yetkiyi tek başına kullanmaktadır, maden mühendisi midir?
- Soma faciasının üzerinden neredeyse bir ay geçti, hükümet, ölen işçilerin ailelerinin yaralarını nasıl saracak, net biçimde açıklamalıdır?
- AKP döneminde 15 bine yakın kişi iş kazalarında ölmüştür. Türkiye'yi iş kazalarında Avrupa şampiyonu yapan **AKP, bunun da hesabını vermelidir!**..
- Erdoğan, havuç ve sopa siyasetinden vazgeçmelidir, samimiye taşeronu da sıfırlamasını bekliyoruz kendisinden.

AKP'nin TBMM'ye sunduğu torba yasa tasarısı "Çalışma hayatı ve sosyal güvenliğe dair son yılların en kapsamlı paketlerinden birisi" olarak lanse edildi. Taşeron işçisinin haklarının verildiği, ücret, yıllık izin, kıdem tazminatı vb. konulardaki sorunlarının çözüldüğü algısı pompalandı. Oysa gerçek bundan çok farklı...

Yeni düzenleme taşeron işçilerinin sorununu çözümüyor, taşeron sistemini sınırlamak bir yana daha da yaygınlaştırıp asıl istihdam biçimi haline getiriyor. Sistemdeki muvazaalı (hileli) taşeron uygulamaları da meşru hale dönüştürülüyor. Tasarıda işyerinde denetimle görevli olanların işverenden bağımsızlığı ve iş güvencesi gibi konularda da ne yazık ki herhangi bir iyileştirme yer almazken, taşeron işçilerin alacak davası açmaları da zorlaştırılıyor.

MEVZUAT BUGÜN NE DİYOR?

Mevcut 4857 sayılı İş Kanununun 2. Maddesi, kamu işyerinde asıl işin, işletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işler dışında bölünerek alt işverene verilemeyeceğini net biçimde hükme bağlıyor. Yani bir işin taşerona verilebilmesi için burada sayılan üç koşulun aynı anda ve birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir. Mevcut İş Yasası, asıl işverenin işçilerinin taşeron tarafından işe alınarak çalıştırmaya devam edilmesi yoluyla haklarının kısıtlanmasını engelliyor. Böyle bir yola başvurulması durumunda asıl işveren-alt işveren ilişkisi muvazaalı (hileli) kabul ediliyor. Bu durumda alt işverenin işçileri başından beri asıl işverenin işçisi sayılarak işlem görüyor, toplu sözleşme hükümler ve diğer haklardan yararlanabiliyor. **Uygulamada ihlallere sık başvurulsa da mevzuattaki bu yaptırımlar, hileli taşeron uygulamalarının önündeki en ciddi engeli oluşturuyordu.** Hileli

uygulamalara yönelik olarak bugüne kadar açılan davalarda, kapsamdaki işçiler asıl işverenin işçisi sayılarak hakları teslim edilmişti.

HİLELİ UYGULAMALAR ARTIK MEŞRU OLUYOR...

Yeni tasarıda bu yasal çerçeve kökten değiştiriliyor. Taşeron işçilere asıl işverenin işçilerine ödediği “**emsal ücretin**” ödenmesi koşuluyla taşeron işçiliğın önü alabildiğine açılıyor. Buna göre yasaya aykırı ve muvazaalı taşeron uygulamalarının, “emsal ücret” ödeme koşuluyla sürdürülmesi sağlanıyor. Yani muvazaalı taşeronluk meşrulaştırılmakta, sürekli bir istihdam şekli haline getirilmektedir. Bu durumda taşeron işçisinin geçmişe dönük haklarını talep etmesi de mümkün olmayacaktır. Bu düzenleme, muvazaalı taşeron işçi çalıştırmaya karşı en etkili yaptırımı ortadan kaldırmakta, hukuksuz bir işleme yasallık kazandırmaktadır. **Özetle; mevcut mevzuat çerçevesindeki hükümleri arkadan dolanarak ya da görmezden gelerek “hukuka karşı hile” yoluyla yıllardır sürdürülen ve sorumlu, duyarlı herkesin karşı çıktığı muvazaalı taşeronluk uygulamaları, yeni düzenleme ile artık “yasal” hale getirilmektedir. Ancak “yasal” ile “hukuki” olan aynı şey değildir.**

SENDİKALARIN İTİRAZ ETTİĞİ MADDELER

Hükümetin, sendikalardan kaçırırçasına hazırladığı düzenlemeye karşı **Türk-İş, Hak-İş** ve **DİSK** birleşerek tek ses oldu.

✓ İşçi sendikalarının en büyük itirazı, asıl işin bölünerek alt işverene verilmesini açıkça yasaklayan hükmün kaldırılmasına. Bu madde hayata geçerse, taşeron kullanımın daha da yaygınlaşacaktır. Sendikaların talep ve itirazları dikkate alınmalıdır. Hükümetin “ben yaptım oldu” mantığıyla çalışma hayatının kimyasıyla oynamaya hakkı yoktur.

✓ 4857 sayılı İş Kanunu’nun 2. maddesinin 8. fıkrası değiştirilerek, muvazaa (hile) iddiasını ve muvazaalı olarak çalıştırılan alt işveren işçilerinin başlangıçtan itibaren asıl işverenin işçisi sayılması kuralı ortadan kaldırılmaktadır. Bunun yerine, yasa dışı çalıştırıldığı mahkeme kararı ile tespitinden sonrası için asıl işveren işçilerinin aldığı ücret ve sosyal hakların ödenmesi kuralı getirilmektedir. Hükümet, bu düzenlemeye karşı çıkan işçi sendikalarının tepkisini dikkate almak zorundadır. Muvazaanın tespiti halinde alt işveren işçilerinin başlangıçtan itibaren asıl işverenin işçisi sayılacağını düzenleyen 4857 sayılı İş Kanunu 2/8. fıkra hükmü değiştirilmeden mevcut haliyle muhafaza edilmelidir.

✓ Tasarının 10. maddesi kabul edilirse alt işveren uygulaması yönetmeliği kendiliğinden ortadan kalkacaktır. Böylece alt işverenin, asıl işverenle yaptığı sözleşme ve belgelerle Çalışma Bakanlığı’na bildirimde bulunma yükümlülüğü sona erecektir. Bakanlığın haberi olmayacağı için de bu alt işveren işyerine ait belgeler, iş müfettişlerince incelenmeyecek; inceleme yapılmadığı için muvazaalı işlem de tespit edilmeyecektir. Bunun işçi açısından hak kaybı olduğunu belirten sendikaların, iş müfettişlerinin muvazaalı işlem tespiti yaptıkları İş Kanunu’nun 3. Maddesinin 2, 3 ve 4. fıkralarının yürürlükten kaldırılmaması ve mevcut halinin korunması yönündeki isteği dikkate alınmalıdır.

✓ Torba yasa ile kamu idaresine ait bir işyerinde “yeterli nitelikte veya sayıda personel olmaması durumunda” hizmet alımı ihalesine çıkma hakkı tanınıyor. Bu arada “yapım işi” niteliği taşıyan asıl işlerin de hizmet alım sözleşmesiyle ihaleye çıkarılmasının yolu açılmaktadır. Bu yolla, İş Yasası’nın 2. maddesinin hükümleri işlemez hale getirilmektedir. Yani bu düzenleme taşeron işçilik uygulamasını engellemediği,

sınırlandırmadığı gibi aksine daha da yaygınlaştırıyor, uygulama devamlı ve asıl istihdam şekli haline getiriyor. Bundan geri dönülmelidir.

✓ İşçiler, tasarının 11. maddesi ile kamuda taşeron verilebilecek yardımcı işlerin Bakanlar Kurulu tarafından belirlenmesi hükmüne de haklı olarak karşı çıkıyorlar. Teknik bir konunun siyasi karar mercii olan Bakanlar Kuruluna bırakılması doğru değildir.

✓ Tasarının 12. maddesi ile 4857 sayılı İş Kanunu'nun 2. maddesinin 7. fıkrasına aykırı işlemlerde asıl işveren ile alt işveren arasında yapılan sözleşme iptal edilmektedir. Bu fıkra da geri çekilmelidir.

✓ Sendikalar, tasarının kamudaki taşeron işçilerin sendikalı olmaları durumunda yapılacak toplu sözleşme farklarının idare tarafından ödenmesine ilişkin 13. maddesine de itiraz ediyorlar. Bu madde sendikaların talebi doğrultusunda yeniden düzenlenmelidir. "22.05.2003 itibariyle 4857 sayılı İş Kanunu'nun 2. maddesinde tanımlanan asıl işveren ilişkisinde alt işveren işçilerini kapsayacak toplu pazarlık süreci yetki alan işçi sendikasının çağrısı üzerine asıl işveren ile yetkili sendika arasında 6356 sayılı Kanun hükümlerine göre yürütülür ve sonuçlandırılır" hükmü getirilmelidir.

SAMİMİYSE TAŞERONU DA SIFIRLASIN!

Torba tasarıda maden işçilerinin çalışma şartlarını iyileştiren; yer altında çalışanların günlük çalışma süresini 6 saate indiren, kıdem koşulu getiren, emeklilik yaşını aşağı çeken değişikliklere destek veriyoruz; bu düzenlemeler yerindedir, bir an önce yapılmalıdır. Ancak AKP, her yıl yüzlerce işçinin hayatına mal olan iş cinayetlerinin temelindeki taşeron işçilik uygulamasını daha da yaygınlaştırıp kalıcı hale getiren düzenlemeleri aynı paket içinde sunma hilesine başvurmuştur. Taşeron uygulamasını daha da güçlendiren diğer maddeler zaten maden işçileri lehine getirilen düzenlemelerin uygulama şansını da ortadan kaldırmaktadır. Erdoğan, havuç ve sopa siyasetinden vazgeçmelidir, samimiye taşeronu da sıfırlamasını bekliyoruz kendisinden.

ÜLKE TAM TAŞERON CUMHURİYETİNE DÖNER...

Kamudaki taşeron işçilerin kıdem tazminatı, yıllık izin, fazla mesai gibi sıkıntılarını çözme iddiasıyla hazırlanan tasarı çalışma hayatına ilişkin mayınlarla, tuzaklarla dolu. Tasarı bu haliyle kabul edilirse Türkiye tam bir **taşeron cumhuriyetine** dönecektir. Kamu ve özel tüm iş yerlerinde ve **asıl işlerde taşeron işçi çalıştırmanın önü alabildiğine açılmaktadır. Öncelikle kamuda taşeron sistemi daha da yaygınlaşacak, kalıcı hale gelecektir. Doktor, mühendis vb. meslek mensupları bile taşeron uhdesinde çalıştırılabilecektir.** İş Kanunu'nun 2. maddesindeki değişikliklerle, işverenlerin asıl işlerini de taşeron işçilere yaptırabilecek olması, **otomotiv, tekstil, çimento, inşaat, kimya, metal, makine ve akla gelen tüm sektörlerde,** mevcut işçilerin yanında aynı işi yapan taşeron işçilere yol açacaktır. Ya da asıl işin tamamı tek bir taşeron firmaya verilebilecektir. **Taşeronluk, işçi simsarlarının kamu eliyle zengin edilmesi, işçilerin yasa ya da toplu sözleşmedeki haklarının hileyle gaspı demektir.**

7 BİN İŞÇİNİN KAZANDIĞI DAVALAR SONUÇSUZ KALACAK

Karayolları Genel Müdürlüğü'nde yaklaşık 7 bin taşeron işçisi, yaptıkları işin aslında "**asıl iş**" ve dolayısıyla taşeron işçi olarak değerlendirilmelerinin yanlış olduğu gerekçesiyle açtıkları davaları kazanmıştı. İş Mahkemeleri verdikleri kararlarda, Karayolları ile taşeron işveren

arasındaki sözleşme ilişkisini **muvaazalı** bulmuş, işçilerin ilk işe girdikleri tarihten itibaren Kurum'un işçisi olduklarına karar vermişti. Kararlar, Yargıtay'da onanıp kesinleşti. Ancak hiçbir işçi kadroya geçirilmedi. Yeni düzenlemede taşerona yaptırılacak işlerin alanının genişletilmesi ile mevcut yasaya dayanılarak açılan "muvaaza" davaları geçersiz kınıyor.

ERDOĞAN, MADENCİLİKTEN ELİNİ ÇEK!..

16.06.2012 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan 2012/15 sayılı Başbakanlık genelgesi ile kamu kurum ve kuruluşlarının sahip oldukları taşınmazların kullanımı; bu çerçevede yeni maden ruhsatı verme ve süresi bitenleri yenileme yetkisi Başbakanlık iznine bağlandı, yani bir kişinin; Başbakan'ın uhdesine verildi. O günden bu yana madenciler hem yeni ruhsat almada, hem de süresi dolan ruhsatlara ilişkin süre uzatımlarında sorun yaşıyor, sektör tıkanı. Başbakanlık'ta izin bekleyen maden ruhsatı sayısı 10 binleri geçti. 3213 sayılı Maden Kanunu'nda öngörülen 3 yıllık süre aşıldığı için bazı işletme ruhsatları iptal ediliyor. Çoğu yeni ruhsat başvurusu da geri çevriliyor.

Tayyip Erdoğan hukuka aykırı biçimde aldığı bu yetkiyi keyfine göre kullanmaktadır.

Böyle bir yetki dünyanın hiçbir yerinde, hiçbir demokratik ülkede yoktur!

Türkiye Cumhuriyeti toprakları Erdoğan'ın "mülk"ü müdür?

Hukuk devletinde icranın başı olarak seçilmiş bir kişi, ülkenin tüm yer altı ve üstü servetlerinin mülkiyetini elde edebilir, tasarrufuna yetkili olabilir mi?

Türkiye madenleri bir kişinin, Tayyip Erdoğan'ın babasının malı mıdır?

Ruhsat başvurularını inceleyip karara bağlayacak Tayyip Erdoğan, bunu hangi hukuka, yetkiye ve teknik donanıma göre yapacaktır?

Tayyip Erdoğan, maden mühendisi midir?

Bu keyfi uygulamanın amacı nedir?

Erdoğan madencilikte ruhsat verme ve yenileme yetkisini derhal bırakmalıdır!..

CUMHURBAŞKANLIĞI DDK RAPORU NEDEN DİKKATE ALINMADI?

Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu'nun (DDK) 8 Haziran 2011 tarihli, "Türkiye'de Madencilik Sektöründe Yürütülen Faaliyetlerin İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından Araştırılması, İncelenmesi ve Değerlendirilmesi" raporunda, sorunlar ayrıntılı biçimde sıralanıyor. Raporda, **taşeronluk**, iş kazaları, "üretim zorlaması" gibi hususlarda yanlışlıklar tespit edilerek, ilgili bakanlıkların, ilgili kurum ve kuruluşların, üniversitelerin üzerine düşen görev ve sorumluluklar dile getiriliyor, uyarılarda bulunuluyor. Şimdi hükümet şu soruya yanıt vermelidir: **2011'den bu yana DDK raporunda işaret edilen hususlarda ne yaptınız, hangi önlemi aldınız, hangi iyileştirmeye gittiniz?** Görünen o ki Cumhurbaşkanlığı DDK'nın son derece önemli uyarı ve tespitleri dikkate alınmadığı gibi 301 işçinin hayatına mal olan ve daha dumanı tütmeye devam eden Soma faciası da bu hükümete ders olmamıştır.

SOMA KURBANLARININ MAĞDURİYETİ NE OLACAK?

Soma'daki faciada resmi açıklamalara göre 301 işçimiz hayatını yitirdi. Bu ise 1.000-1.200 aile bireyi demektir. Facianın üzerinden neredeyse bir ay geçti. Soma'da hayatını kaybeden işçilerimiz ve yakınlarının mağduriyeti ne olacak? Ailelerin kafası karışık... Suriye'de rejim karşıtı teröristlere milyarlar değerinde yardım yağdıran AKP hükümeti, Soma'daki mağdur yurttaşlarımızın yarasını sarma konusunda ne kadar isteklidir? Hükümet, önlemlerini acilen net biçimde açıklamalıdır. Ölenlerin ailelerinin mağduriyeti nasıl giderilecektir? Ölenlerin sosyal güvenlikle ilgili hakları, hayatta kalanların iş kaygıları nasıl çözülecektir? Kendisini

Enerji Bakanı Yıldız'ın danışmanı olarak tanıtılan Hatice Tayyar'ın aileleri arayıp tazminat davaları açmamaları karşılığında “kan parası” vermeyi önerdiği, ahlaksız teklif yaptığı haberleri basına yansımıştır. Bu iddialar doğru mudur?

HÜKÜMET İŞ KAZALARININ HESABINI VERMELİDİR!..

İş gücü maliyetlerini düşürme amacıyla yaygınlaştırılan taşeron sisteminde “maliyet artırıcı” görülen iş güvenliği önlemlerinin ihmali sonucu ülkemiz, iş kazalarında dünyada 3., Avrupa’da ise 1. sıraya yükselmiştir. 2002-2013 yılları arasında yaşanan toplam 880 bin iş kazasında 13 bin 442 işçi yaşamını yitirmiştir. Bu yılın ilk 5 ayında bu sayı 15 bine dayanmıştır. Yılda ortalama 1.300, günde yaklaşık 4 işçi bu kazalarda yaşamını yitirmekte, binlercesi de sakat kalmaktadır. Özellikle madenci ölümlerinde Türkiye, diğer ülkelerin açık ara önündedir. 2003-2012 döneminde Türkiye’de 100 bin maden işçisi başına ölüm 677 kişi ile İngiltere ve Norveç’in 11 katı, Almanya ve Avustralya’nın yaklaşık 6 katı, Polonya ve İtalya’nın yaklaşık 4 katı, ABD’nin ise 2.5 katı düzeyinde.

100 bin maden işçisi başına ölüm sayısı (*)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	TOPLAM
Avusturya	17	7	4	11	5	5	8	3	3	2	65
Almanya	13	11	5	6	6	9	0	5	11	0	66
İtalya	14	30	15	31	18	17	0	0	13	0	138
Norveç	9	9	6	0	5	7	0	2	2	0	40
Polonya	15	9	11	12	10	13	19	11	11	10	121
Türkiye	99	65	101	63	60	57	20	75	98	39	677
İngiltere	7	2	5	8	0	0	5	3	10	0	40
ABD	27	28	25	28	25	21	14	24	0	0	192

(*):100 bin maden işçisi başına düşen ölüm sayılarıdır. Türkiye’de bu dönemde ölen toplam madenci sayısı 766.

Kaynak: ILO

ACİLEN YANLIŞTAN DÖNÜLMELİ

Taşeronluğu yaygınlaştırıp genel istihdam şekline dönüştürme eğilimindeki AKP, yer altı işçilerine yönelik birkaç iyileştirme ile bunu kamufle edemez. Bu tasarıda yer alan ve özellikle sendikaların şiddetle karşı çıktığı taşeron maddeleri geri çekilmelidir. Taşeron sistemi yeni Somalara zemin hazırlamaktır. Her yıl yüzlerce işçinin ve en son da Soma’da 301 işçinin öldüğü iş kazalarının kaynağı taşeron sistemidir. Hükümet Türkiye’yi iş kazalarında şampiyon yapmasının hesabını vermelidir!

Muvazaalı taşeron uygulamaları yoluyla çalıştırılan işçiler kamu kadrolarına geçirilmelidir.

Hükümet esnek, güvencesiz, kuralsız bir işgücü piyasası yaratma girişiminden vazgeçmelidir. Sosyal barış ve ülkenin esenliği için yapılması gereken; Anayasamızın “sosyal hukuk devleti” ilkesi doğrultusunda ILO normlarına uygun güvenceli, kurallı ve sendikalı bir çalışma hayatını tesis etmektir.

Bu bağlamda;

- ✓ ILO’nun 176 numaralı “Madenlerde Güvenlik ve Sağlık Sözleşmesi” derhal imzalanmalıdır.
- ✓ AB’nin istediği, AKP’nin gerekli önkoşulları yerine getirmediği için kaçtığı, iş kazaları, çocuk işçi çalıştırma, yüksek kayıt dışılık, meslek hastalıkları konularını içeren 9 numaralı Genel Sosyal Politika ve İstihdam Faslı bir an önce açılmalıdır.
- ✓ Türkiye, Uluslararası Maden Güvencesi Anlaşması dâhil imzalaması gereken ancak yıllardır kaçındığı ilgili tüm uluslararası metinleri imzalamalıdır.